

A-957

TOWARZYSTWO URBANISTÓW POLSKICH

Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności

Zakład Planowania Przestrzennego **PRACOWNIA W BYDGOSZCZY**

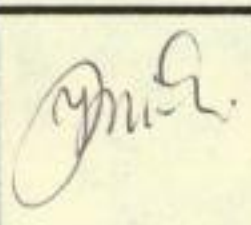
CPBP 08.06-II-93

Tytuł opracowania PASMO UZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO-TURYSTYCZNE
NIESZAWA - CIECHOCINEK - OTŁOCZYN

II etap : Analiza opracowań koncepcji
planistycznych

Zleceniodawca Instytut Turystyki w Warszawie

Nr umowy 13/III/1986

Pracownia w Bydgoszczy	Imię i Nazwisko	Podpis
Główny projektant	dr Stefan Iwicki	
Autorzy	dr Maciej Drzewiecki mgr Jan Pronobis	
Konsultant	mgr inż.arch.K. Miller	
Kierownik Pracowni	dypl.ek.J.Gliszczyński	

Bydgoszcz, dnia 30.07. 1987r

SPIS TREŚCI

Str.

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PASMA UZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO-TURYSTYCZNEGO NIESZAWA-CIECHOCINEK-OTŁOCZYN	1
1.1. Położenie	1
1.2. Warunki klimatyczne	2
1.3. Warunki geologiczne	3
1.4. Pozostałe walory środowiska przyrodniczego	3
1.5. Pozaprzyrodnicze walory krajoznawcze	4
1.6. Czynniki obniżające walory uzdrowiskowe pasma ...	5
2. ANALIZA KONCEPCJI ZAWARTYCH W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	7
2.1. Stan formalny dokumentacji planistycznej	7
2.1.1. Zakres przestrzenny opracowań mających znaczenie dla pasma uzdrowiskowego	7
2.1.2. Wykaz opracowań planistycznych wg stanu na 31.III.1987 r.	9
2.1.3. Problematyka rozwoju pasma uzdrowiskowego w planach zagospodarowania przestrzennego	11
2.2. Wielkość i rozmieszczenie funkcji lecznictwa uzdrowiskowego, wypoczynkowej i turystycznej ...	18
2.3. Rozwiązania komunikacyjne wewnątrz pasma oraz z dużymi aglomeracjami	22
2.4. Podstawowe konflikty przestrzenne utrudniające prawidłowy rozwój pasma uzdrowiskowego	24
2.4.1. Konflikty wynikające z rozwoju kraju	24
2.4.2. Konflikty wynikające z rozwoju Ciechocinka	27
3. WNIOSKI DOTYCZĄCE DALSZEGO FUNKCJONOWANIA PASMA UZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO-TURYSTYCZNEGO	29
LITERATURA	31
ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY: Pasma uzdrowiskowo-wypoczynkowo-turystyczne Nieszawa-Ciechocinek-Otłoczyn w planach zagospodarowania przestrzennego 1 : 50.000.	

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PASMA UZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO- - TURYSTYCZNEGO NIESZAWA-CIECHOCINEK-OTŁOCZYN

1.1. Położenie

Pasma Nieszawa-Ciechocinek-Otłoczyn leży w południowo-wschodniej części Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Ten fragment pradolinny nazywany bywa też Niziną Ciechocińską.

Miejscowości tworzące pasmo położone są na lewym brzegu Wisły przecinającej Kotlinę - brzeg prawy jest w niewielkim stopniu zagospodarowany turystycznie, ale ze względu na bogactwo lasów korzystnie oddziałuje klimatycznie oraz może stanowić na przyszłość /po realizacji projektowanej zapory i przeprawy przez Wisłę/ atrakcyjne zaplecze dla kuracjuszy i turystów.

Od południowego-zachodu Nizina Ciechocińska graniczy z morenową Równiną Inowrocławską bezjeziorną i prawie bezleśną krainą rolniczą. Pomiędzy Raciążkiem i Nieszawą granica niziny i wysoczyzny morenowej jest wyraźnie zaznaczona wysoką i stromą krawędzią.

Administracyjnie analizowany teren należy do województwa włocławskiego, granicząc od północy z województwem toruńskim. Pod uwagę brany jest również fragment woj. toruńskiego z miejscowością Czerniewice - o czym szerzej w rozdziale 2.

Miejscowości zaliczone do pasma leżą pomiędzy Wisłą a trasami drogowymi i kolejowymi łączącymi Włocławek z Torunią. Miasto Ciechocinek z głównym szlakiem kolejowym Warszawa-Kutno-Toruń-Bydgoszcz łączy 6,5 kilometrową linią kolejową poprowadzoną z Aleksandrowa Kujawskiego. Część pociągów dalekobieżnych jadących przez Aleksandrów Kujawski prowadzi bezpośrednio wagony do Ciechocinka.

Dogodne są także połączenia autobusami PKS, w tym szereg linii dalekobieżnych. W sezonie letnim na odcinku Toruń-Ciechocinek kursują również statki żeglugi pasażerskiej.

1.2. Warunki klimatyczne

Nizina Ciechocińska posiada klimat łagodny, sprzyjający rozwojowi funkcji uzdrowiskowej i wypoczynkowej. W najcieplejszym miesiącu lipcu, średnia temperatura powietrza osiąga wartość około $18,5^{\circ}\text{C}$, a w czerwcu i sierpniu oscyluje wokół wartości 17°C . Najzimniejszym miesiącem jest luty, ze średnią temperaturą powietrza około $-2,7^{\circ}\text{C}$. Dni gorących, z temperaturą maksymalną przekraczającą 25°C jest rocznie około 32-33.

Korzystnymi elementami pogody z punktu widzenia potrzeb wypoczynku są niewielkie opady, zaliczane do najniższych w kraju /nie przekraczające średnio 500 mm rocznie/. Również niewiele jest dni pochmurnych, natomiast znaczna słonecznych.

Przeważającymi wiatrami są wiatry z sektora zachodniego /około 44 %/, przy czym duży jest udział wiatrów południowo-zachodnich. Bardzo niewielki jest udział wiatrów silnych i bardzo silnych, nie przekraczający w ciągu roku 5 %.

Najkorzystniejsze warunki klimatyczne w rejonie pasma uzdrowiskowego panują w okresie lata i wczesnej jesieni. W klimacie lokalnym Ciechocinka ważną rolę odgrywają tężnie, wytwarzające podczas przepływania przez nie solanki wielkie ilości cząstek chłorków, bromu i jodu, na skutek czego powietrze nabiera cech powietrza nadmorskiego z wszystkimi jego właściwościami leczniczymi i hartującymi.

1.3. Warunki geologiczne

Pod piaszczystymi osadami czwartorzędowymi o miąższości około 20 m zalegającymi Nizinę Ciechocińską występują wapienie i margle wapienne oraz fragmenty iłów miocenских. Formacje głębsze związane są z antyklinorium /wałem/ kujawsko-pomorskim - wypiętrzeniem ciągnącym się od Gór Świętokrzyskich po Kołobrzegę. Z cechsztyńską formacją solonośną stanowiącą rdzeń antyklinorium związane są też wody mineralne Ciechocinka. Są to solanki i wody siarczanowe. M.in. z odwiertu o głębokości ponad 1300 m wydobywa się pod dużym ciśnieniem solankę o temperaturze 37°C. Oprócz chlorku sodu, wody te zawierają duże ilości siarkowodoru, bromu, jodu i innych soli mineralnych. Łącznie czynnych jest kilkanaście źródeł słonych o różnych temperaturach i różnym stopniu stężenia składników chemicznych. Wody o mniejszej zawartości soli wykorzystywane są do celów konsumpcyjnych, natomiast o dużym stężeniu do kąpieli przyrodoleczniczych. Warto tu wspomnieć, że rozwój Ciechocinka jako uzdrowiska wiązał się w początkowym okresie z założoną tu w I połowie XIX w. warzelnią soli wraz z tężniami, Warzelnia funkcjonuje do dnia dzisiejszego produkując sól jadalną oraz na potrzeby lecznicze.

Cennymi surowcami leczniczymi są też borowina, żug i szlam z zawartością jodków i bromków.

1.4. Pozostałe walory środowiska przyrodniczego

Elementem wzbogacającym walory krajobrazowe pasma są zbocza wysoczyzny morenowej zamykające ją wyraźną krawędzią od południa i mniej wyraźną od strony zachodniej. Szczególnie atrakcyjna jest strefa zboczowa na odcinku od Nieszawy do Raciążka, z głębokimi rozcięciami poprzecznymi w rejonie wsi Raciążek. Sama

Nizina Ciechocińska, zarówno na lewym jak i prawym brzegu Wisły ma rzeźbę dość monotonna. Nie posiada też w swej lewobrzeżnej części większych kompleksów leśnych. Jedynie w części prawobrzeżnej i na północny-zachód od Niziny występują duże obszary leśne.

Charakterystyczne dla pasma są zespoły słonorośli /halofitów/ występujące w sąsiedztwie naturalnych lub przemysłowych wycieków solanki. Dla ochrony tej roślinności utworzono rezerwat położony w rejonie tężni nr III. Walory przyrodnicze wzbogacają tereny zielone w samym Ciechocinku - starannie utrzymane parki i ciągi spacerowe.

Rzeka Wisła z uwagi na zanieczyszczenie wód stanowi jedynie walor krajobrazowy - prowadzą nad nią szlaki piesze. Pełni również rolę sezonowej trasy komunikacyjnej obsługiwanej na Odcinku Toruń-Ciechocinek przez statki żeglugi pasażerskiej.

Lewobrzeżny dopływ Wisły - Tażyna jest niewielką rzeczką, ale projektuje się utworzenie na niej pomiędzy Aleksandrowem i Otkoczynem sztucznego zalewu i zlokalizowanie tu dużego zespołu wypoczynkowego.

1.5. Pozaprzyrodnicze walory krajoznawcze

Poza pełnieniem funkcji uzdrowiskowej i wypoczynkowej, Ciechocinek jest znanym ośrodkiem krajoznawczym. Atrakcyjne krajoznawczo są również Nieszawa i Raciążek.

W Ciechocinku na szczególną uwagę zasługują XIX-wieczne drewniane tężnie - unikalne obiekty w skali europejskiej. Również zabudowa uzdrowiska jest ciekawa, reprezentowana przez obiekty pochodzące z różnych okresów jego rozwoju od drewnianej i murowanej architektury z przełomu XIX i XX w. po obiekty

okresu międzywojennego i współczesne. Wyróżnić można m. in. klasycystyczno-secesyjne gmachy uzdrowiskowych zakładów przyrodoleczniczych, secesyjne budynki Teatru Letniego i Pijalni Wód Mineralnych w Parku Zdrojowym, basen termosolankowy w Parku Zdrojowym, gmach poczty oraz niektóre sanatoria z okresu powojennego.

Zabytkowym miasteczkiem położonym malowniczo nad Wisłą jest Nieszawa. Oprócz 2 kościołów z XV i XVII wieku, występują tu liczne przykłady budownictwa klasycystycznego, głównie mieszkalnego. Znana jest również jako miejsce urodzenia Stanisława Noakowskiego.

Raciążek, położony malowniczo na wysokiej skarpie w sąsiedztwie Ciechocinka posiadał od XIV-XIX wieku prawa miejskie. Zachowały się tu renesansowy kościół, ruiny gotyckiego zamku i parterowa zabudowa mieszkalna z początku XIX wieku.

Pisząc o walorach krajoznawczych nie można nie wspomnieć o pobliskim Toruniu, który stanowi jeden z najważniejszych celów wyjazdu kuracjuszy i wczasowiczów przebywających w Ciechocinku.

1.6. Czynniki obniżające walory uzdrowiskowe pasma

Na obniżenie walorów uzdrowiskowych pasma wpływają przede wszystkim działania, które związane są z intensywnym rozwojem gospodarczym zarówno samego pasma, jak i jego okolic, skąd mogą być emitowane zanieczyszczenia. Rozwój uzdrowiska Ciechocinek spowodował konieczność rozwoju usług towarzyszących, nieraz uciążliwych dla otoczenia, wzrost liczby kotłowni emitujących dym, rozwój komunikacji powodującej wzrost hałasu

i zanieczyszczenia powietrza spalinami oraz zwiększenie ilości ścieków. Zwiększenie liczby kuracjuszy, a także wczasowiczów i turystów spowodowało znaczne zagęszczenie wypoczywających i zwiększone obciążenie funkcjonujących w uzdrowisku urządzeń i obiektów, co powoduje obniżenie wartości kuracji. Te zagadnienia są zauważane w planach przestrzennych, a podejmowane działania zostaną omówione w rozdziale następnym.

Jednym z najważniejszych czynników obniżających walory uzdrowiskowe pasma, a w szczególności samego Ciechocinka jest zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie pyłem w latach 1976-81 mieściło się w granicach $65-125 \text{ T/km}^2/\text{rok}$ i znacznie przekraczało dopuszczalne normy dla obszarów specjalnie chronionych $/40 \text{ T/km}^2/\text{rok}/$.

Źródła zanieczyszczeń są zarówno wewnętrzne, występujące na obszarze samego uzdrowiska, jak i zewnętrzne, zlokalizowane w odległych aglomeracjach miejskich i przemysłowych, które swymi negatywnymi wpływami obejmują teren całej Niziny Ciecho-
cińskiej.

Źródłami zanieczyszczeń wewnętrznych są lokalna sieć ciepłownicza i transport samochodowy. Brak centralnego uciep-
nienia spowodował powstanie szeregu małych lokalnych kotłowni pozbawionych na ogół urządzeń odpylających, które wraz z pale-
niskami ~~kominowymi~~ ^(dym) emitują duże ilości pyłów i dwutlenku siarki.

Położenie geograficzne Ciechocinka w dolinie rzeki /zacis-
ność/ powoduje nawiew zanieczyszczeń emitowanych przez prze-
mysł Włocławka, Torunia i w mniejszym stopniu Inowrocławia.

Największe zagrożenie stanowią źródła zanieczyszczeń energe-
tycznych i przemysłowych znajdujące się na obszarze i w pobliżu

Włocławka, w tym głównie Zakłady Azotowe emitujące znaczne ilości tlenku azotu, saletry amonowej i amoniaku. Zanieczyszczenia te swym zasięgiem obejmują całą Nizinę Ciechocińską. Rozbudowa zakładów o kompleks PCV zwiększa te zanieczyszczenia o monomer chlorku winylu posiadający działania rakotwórcze, oraz pyły polichlorku winylu.

Zanieczyszczenia emitowane z Torunia i Inowrocławia, to przede wszystkim pyły i dwutlenek siarki.

2. ANALIZA KONCEPCJI ZAWARTYCH W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.1. Stan formalny dokumentacji planistycznej

2.1.1. Zakres przestrzenny opracowań mających znaczenie dla pasma uzdrowiskowego

Pasma uzdrowiskowe Nieszawa-Ciechocinek-Otkoczyn rozciąga się wzdłuż lewego brzegu Wisły, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy województw włocławskiego i toruńskiego. Granica ta została świadomie poprowadzona w taki sposób, aby całość obszarów związanych z Ciechocinkiem lub stanowiących potencjalny kierunek rozwoju uzdrowiska, pozostała w obrębie województwa włocławskiego. Jednakże na terenie województwa toruńskiego pozostała - oddzielona od potencjalnych terenów uzdrowiskowych 10-kilometrową barierą leśną - miejscowość Czerniewice /obecnie w granicach administracyjnych m. Torunia/. Znajduje się tu odwiert wód mineralnych oraz udokumentowane złoża solankowe, a sama miejscowość znana była przed II wojną jako Czerniewice-Zdrój. Okoliczność ta nakazuje w opracowaniu niniejszym

uwzględnić również gminę Wielka Nieśzawka z województwa toruńskiego oraz plan regionalny tego województwa.

Ponadto konieczne jest przeanalizowanie terenów prawobrzeżnych, bezpośrednio przylegających do Niziny Ciechocińskiej, tak w województwie toruńskim /Obórowo/, jak włockawskim /Czernikowo, Bobrowniki i fragment gminy Lipno/. Tereny te mają duże znaczenie jako strefa ochronna pasma, a także zagrożenie w postaci od wielu lat ponawianych zakusów inwestycyjnych /Zakłady elektroniczne RWPG na przełomie lat 60-70, przemysł wodochłonny w latach 70-tych, obecnie elektrownia atomowa/.

W opracowaniach studialnych Biura Planowania Przestrzennego we Włockawku wyznaczono szereg różnego rodzaju stref, określających zasięg zjawisk ważnych dla rozwoju pasma. Najszerszą z nich jest strefa uzdrowiskowa "C" obejmująca po lewej stronie rzeki obszar pomiędzy Wisłą a linią kolejową, zaś po prawej stronie tereny leśne położone w gminach Czernikowo i Bobrowniki oraz większą część zlewni rzeki Mieni. Strefa ta prawie pokrywa się z obszarem chronionego krajobrazu. Na południu dochodzi ona do granic miasta Włockawka, obejmując część zalesionych wzgórz Szpetal w gminie Fabianki. W rezultacie analizy zasięgu różnych stref wyznaczono planistyczny obszar funkcjonalny Niziny Ciechocińskiej odcinając arbitralnie ponad połowę prawobrzeżnej strefy uzdrowiskowej, co wydaje się mało uzasadnione oraz włączając miasto Aleksandrów Kujawski z wsią Służewo, co jest konieczne ze względu na ich ścisłe powiązania funkcjonalne i techniczne z Ciechocinkiem. W obrębie obszaru funkcjonalnego umieszczają się dwie inne, węższe strefy obszaru górniczego i strefa uzdrowiskowa "B".

Ostatecznie uznano, że w niniejszym opracowaniu należy przea-

nalizować plany zagospodarowania przestrzennego następujących jednostek:

- A. województwa - włockawskie i toruńskie,
gminy - Aleksandrów Kujawski, Raciążek, Nieszawa,
miasta - Aleksandrów Kujawski, Ciechocinek,
Nieszawa.

Ponadto ogólne rozeznanie należy przeprowadzić dla następujących jednostek:

- B. gminy - Wielka Nieszawka, Obrowo /woj. toruńskie/
Czernikowo, Bobrowniki /woj. włockawskie/
miasta - Toruń

Z wymienionych jednostek przestrzennych na terenach gmin Aleksandrów Kujawski i Raciążek leżą obszary rozwojowe uzdrowiska /Wołuszyn, Otkoczyn/, zaś miasta Aleksandrów i Nieszawa stanowią ośrodki usługowo-mieszkaniowe dla uzdrowiska, wreszcie w obrębie tych jednostek są lub mogą być zlokalizowane niektóre urządzenia techniczne /m. in. ujęcie wody "Kuczek"/

2.1.2. Wykaz opracowań planistycznych wg stanu na 31.III.87

W grupie "A" zostały wykonane opracowania planistyczne w następujących fazach:

1. plan regionalny woj. włockawskiego: wstępne założenia do projektu planu - marzec 1987 /wraz z częścią kartograficzną/,
2. plan regionalny woj. toruńskiego,
3. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów Kujawski: opracowany i zatwierdzony w 1980 r., aktualizowany dwukrotnie, w 1982 i 1984 r.,
4. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Raciążek: założenia opracowane w 1984 r., projekt planu wyłożony do wglądu w marcu 1987 r.,

5. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Nieszawa: obowiązuje plan z 1979 r., przystąpiono do aktualizacji opracowania,
6. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Aleksandrów Kujawski: założenia do planu z 1986 r., trwają prace nad projektem planu,
7. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechocinek: projekt opracowany i zatwierdzony w 1976 r. został aktualizowany w 1982 roku i zatwierdzony 30.IX.1982, trwają prace nad aktualizacją,
8. plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Nieszawa: założenia opracowano w 1986 roku, trwają prace nad projektem planu.

W grupie "B" opracowania planistyczne dla wszystkich wymienionych jednostek zostały zakończone lub znajdują się w fazie aktualizacji.

Poza standardowymi opracowaniami dla miast i gmin istnieje cały szereg ważnych studiów specjalistycznych i planów szczegółowych.

Podstawowe znaczenie ma - realizowany w okresie 1986/87 - plan obszaru funkcjonalnego Niziny Ciechocińskiej, dla potrzeb którego a także dla potrzeb planu miejscowego Ciechocinka zostały opracowane studia specjalistyczne:

- a/ studium gospodarki wodnej, wykonane w 1986 r. /mapa w skali 1 : 50.000 z częścią opisową/,
- b/ analiza obszaru górniczego, wykonana w 1986 przez Instytut Balneologii,
- c/ opracowanie fizjograficzne ogólne,

- d/ studium glebowo-leśne, z mapą w skali 1 : 10.000,
- e/ analiza zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w latach 1977-1981,
- f/ studium wartości kulturowych Ciechocinka, oraz dalsze analizy, znajdujące się w trakcie opracowania:
 - a/ studium zieleni Ciechocinka - autor dr A. Pietrzak z "Miastoprojektu" w Bydgoszczy,
 - b/ opracowanie fizjograficzne szczegółowe okolic Ciechocinka, z dodatkowymi odwiertami.

Ponadto istnieją opracowania dotyczące całego regionu lub rejonów położonych w pobliżu:

- a/ plan zagospodarowania turystycznego województwa włockawskiego, wykonany przez Instytut Turystyki /Oddział w Toruniu/ w 1986 r.
- b/ rozpoznanie surowcowe województwa włockawskiego z mapą w skali 1 : 50.000,
- c/ analiza wariantów przebiegu autostrady Północ-Południe przez województwo,
- d/ plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego Otkoczyna wykonany w 1985 r.,
- e/ studia do planu zagospodarowania przestrzennego m. Nieszawy /opracowanie fizjograficzne, inwentaryzacja szczegółowa, zdjęcia lotnicze, studium konserwatorskie wykonane przez PKZ-Toruń, autor arch. L. Czyżniewska/,
- f/ studium konserwatorskie dla wsi Raciążek,
- g/ studium konserwatorskie dla m. Aleksandrowa Kujawskiego.

2.1.3. Problematyka rozwoju pasma uzdrowiskowego w planach zagospodarowania przestrzennego

W założeniach do planu regionalnego województwa włockawskiego problematyka pasma uzdrowiskowego ujęta została wszechstronnie,

a rozwój funkcji leczniczo-wypoczynkowych potraktowano jako ^{d/}jeń z najważniejszych elementów planu. W regionie wyodrębniono 4 podregiony gospodarcze, z których jeden stanowi Nizina Ciecho-
cińska.

W założeniach przyjęto, że posiada ona charakter wielofunkcyjny i stanowi "Zespół jednostek osadniczych powiązanych hierarchicznie naturalną funkcją uzdrowiskową i turystyczno-wypoczynkową o znaczeniu krajowym. Wszystkie inne funkcje są wyraźnie podporządkowane i mają jedynie znaczenie uzupełniające. Nizinę należy traktować jako wyodrębniony kompleks przyrodniczy i ekologiczny, który podlega wymaganiom ochronnym" ^{x/}. Wbrew nazwie, do podregionu tego słusznie zaliczono tereny położone na wysoczyźnie po obu stronach Wisły, wraz z miastami Aleksandrów i Nieszawa, natomiast nie stosuje się pojęcia "pasma uzdrowiskowego" i konsekwentnie ogranicza rozwiązania projektowe do Ciechocinka i Otłoczyna w zakresie funkcji uzdrowiskowej oraz Nieszawy i Raciążka w odniesieniu do wypoczynku. Ponadto zakres studiów i rozwiązań ograniczono formalnie do obszaru województwa. Na większości map granice stref funkcjonalnych zamykają się w granicach województwa, mimo, że w rzeczywistości strefy te mają swoje continuum w województwie toruńskim. Jedynie na mapie wytycznych z założeń planu krajowego granice obszaru chronionego są otwarte w kierunku północnym, zaś na mapie pt. "Rejonizacja" umieszczonej we wstępnych założeniach planu regionalnego obszar krajobrazu chronionego obejmuje część gminy Obrowo z województwa toruńskiego.

x/ Syntetyczna informacja o wstępnych założeniach do projektu planu regionalnego województwa włocławskiego, marzec 1987

W analizie zagrożeń środowiska wyznaczono obszar warunkowej równowagi ekologicznej obejmujący rejon Ciechocinka oraz obszar ekologicznego zagrożenia /Włocławek z okolicą/ i pozostałe obszary niezagrożone. ^{Naruszenie}Warunek równowagi polega na "ciągłym przekraczaniu dopuszczalnych norm stężeń gazowych oraz opadów pyłu".

Założenia przewidują szeroki zakres odpowiednich przedsięwzięć planistycznych w zakresie ochrony środowiska i przeciwdziałania naruszeniu równowagi ekologicznej. Obejmują one przede wszystkim zalecenia w stosunku do planów miejscowych miast i gmin leżących na Nizinie Ciechocińskiej, polegające na:

- a/ zdynamizowaniu rozwoju Aleksandrowa Kujawskiego "jako głównego ośrodka Niziny" /z innych ustaleń wynika, że chodzi głównie o rozwój funkcji mieszkaniowych i stosowanych usług/;
- b/ optymalizacji rozwoju Ciechocinka stosownie do warunków ekologicznych "tak aby zachować walory leczniczo-uzdrowiskowe" /należy zwrócić uwagę, że nie mówi się o odtworzeniu lub wzbogaceniu walorów!/,
- c/ prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarach chronionych w sposób zgodny z ustaleniami statutowymi, obowiązującymi dla tych obszarów,
- d/ zachowania stref uzdrowiskowych i ochrony górniczej,
- e/ tworzeniu ciągów ekologicznych /m. in. Wisły i Tążyny/.

Powyższe zalecenia zostały skonkretyzowane w opracowaniach szczegółowych.

Strategia rozwoju Niziny Ciechocińskiej przewiduje kilkadziesiąt "zadań wiodących", dzięki którym możliwe będzie wprowadzenie w życie zasad ochrony środowiska i poprawy zagospodarowania. ~~Do najważniejszych z tych zadań można zaliczyć~~

Do najważniejszych z tych zadań można zaliczyć /w kolejności ważności/:

- ~~g~~azyfikację Ciechocinka z budową centralnej kotłowni gazowej,
- budowę grupowej oczyszczalni ścieków dla całej Niziny,
- ~~zaangażowanie~~ ^{organiz}owanie nowych terenów leśnych i zieleni publicznej "jako niezbędnego elementu utrzymania równowagi ekologicznej i bioklimatycznej" Niziny,
- zminimalizowanie negatywnego wpływu autostrady TAPP,
- wykształcenia centrum handlowo-usługowego w Ciechocinku i Aleksandrowie Kujawskim,
- modernizacja bazy lecznictwa uzdrowiskowego,
- rewaloryzacja tężni i warzelni soli,
- budowa nowego ujęcia wody nad Tążyną,
- uporządkowanie stosunków wodnych Niziny, zmierzająca m. in. do uniknięcia zagrożenia powodziowego wraz ze zwodociągowaniem wsi ~~na~~ ^{na} Nizinie,
- stworzenie warunków dla obsługi ruchu turystycznego /m. in. nowe tereny wypoczynkowe poza strefą uzdrowiskową w Ciechocinku/.

Obowiązujący plan ogólny zagospodarowania przestrzennego Ciechocinka pochodzący z 1982 roku jest wcześniejszy niż założenia do planu regionalnego i studia dotyczące Niziny Ciechocińskiej jako obszaru funkcjonalnego, ale zawiera już podstawowe ustalenia planistyczne, decydujące dla zachowania walorów uzdrowiska i prawidłowego kształtowania struktury przestrzennej miasta.

Najważniejsze ustalenia planu ogólnego to:

- a/ ograniczenie planowego rozwoju miasta i uzdrowiska do 6 tys. łózek /w planie z 1976 roku zakładano 9 tys./

oraz 12 tys. mieszkańców /w 1985 r. 11,1 tys. mieszkańców/. Należy podkreślić, że zagadnienie granicznych progów wielkości miasta było przedmiotem szczególnej uwagi autorów, którzy stwierdzili, że miasto "nie może być rozwijane prawem rozpędu, ... gdyż prowadziłoby to do unicestwienia warunków koniecznych do istnienia uzdrowiska".

b/ ukształtowanie stref funkcjonalno-przestrzennych:

- uzdrowskiej,
- mieszkalno-pensjonatowej,
- wypoczynkowo-turystycznej,
- gospodarczo-technicznej,
- żywicielskiej,

co umożliwić powinno przeniesienie poza uzdrowisko funkcji kolizyjnych.

c/ ustanowienie "otuliny" miasta /obszar "C"/ z zadaniem ochrony uzdrowiska przed zanieczyszczeniem i hałasem, zapewnienie warunków klimatycznych i wypoczynkowych,

d/ przebudowa systemu komunikacyjnego poprzez likwidację bocznicy do warzelni, budowę zespołu dworcowego PKP-PKS, budowę dworca żeglugi oraz uporządkowanie wewnątrzmijskiego układu komunikacyjnego,

e/ porządkowanie systemów technicznych /ciepłowniczego, energetycznego, wodno-kanalizacyjnego/ z założeniem lokalizacji wielu urządzeń poza miastem.

Syntetycznie ujmując zalety planu ogólnego Ciechocinka można stwierdzić, że w odróżnieniu od funkcji realizacyjnych ostatnich 20-25 lat nie traktuje on Ciechocinka jak przeciętnego miasta, lecz jako uzdrowisko, z obszaru którego funkcje produkcyjno-techniczne winny być eliminowane. Obecnie można obserwować powstawanie urządzeń, obiektów i rozwiązań organizacyjnych typowych dla rozwijających się małych i średnich miast o wybujałych ambicjach /m. in. nowych miast wojewódzkich/. Mimo wielu starań władz administracyjnych /por. wywiady z Naczeln-

nikiem Ciechocinka z okazji obchodów 150-lecia uzdrowiska w 1986 roku/ i ich zrozumienia dla idei zachowania walorów naturalnych uzdrowiska wprowadza się elementy obce tradycji /taksówki zamiast dorożek konnych, budynki mieszkalne i sanatoryjne wielokondygnacyjne/, likwiduje tradycyjną zabudowę drewnianą /w latach 80-tych zespół przy ul. Zdrojowej/, buduje urządzenia i obiekty techniczne - najczęściej odrębne przy każdym nowym sanatorium - oraz usługowe, służące wzrastającej liczbie mieszkańców stałych, nie związanych z uzdrowiskiem ^{x/}. Wyśiłki władz i środowiska planistów przestrzennych w kierunku ograniczenia wzrostu zaludnienia nie dawały dotąd wyraźniejszych rezultatów. Liczba ludności wzrastała następująco:

1946	-	4,1 tys.
1950	-	4,3
1960	-	6,8
1970	-	8,3
1978	-	10,2
1981	-	10,6
1985	-	11,1

Projekt planu ogólnego miasta zakłada zahamowanie tych niekorzystnych funkcji, zarówno w zakresie wzrostu ludności, jak i sposobu zagospodarowania przestrzennego. Z tego punktu widzenia jest on poprawny, choć nie wprowadza rozwiązań radykalnych /sprawę tę omawia się bliżej w pkt. 2.4.2./.

x/ Negatywną opinię o sposobie zagospodarowania miasta należy uzupełnić informacjami o pozytywnych działaniach w zakresie infrastruktury technicznej. M. in. w latach 1961-65 wybudowano nowe ujęcia wody wraz z przewodem tłocznym o długości 3,5 km, w l. 1966-70 przeprowadzono generalną przebudowę kolektorów i sieci kanalizacyjnej, w 1971 r oddano do użytku kolektor ~~łazienkowy~~ deszczowy /o długości 1,5 km/ i sanitarny /o długości 1,6 km/, a ponadto zbudowano przepompownię o wydajności 15.000 m³/dobę i zmodernizowano zbiorniki retencyjne. Ułożono 8 km sieci gazowej i począwszy od 1975 r. część miasta korzysta z gazu ziemnego uzyskiwanego z magistrali Włocławek-Toruń /por. J. Umiński: Ciechocinek i okolice/.

Plan regionalny woj. toruńskiego nie przewiduje funkcji

uzdrowiskowych dla strefy nadwiślańskiej, sąsiadującej z ~~audie-~~
~~analizowanym~~ ^{wizualnym} pasmem i stanowiącym jego przedłużenie. Uzasadnienie
tego stanowiska omówiono w opisie planu ogólnego Torunia.

Zasięgi stref ochronnych /dla Ciechocinka o promieniu 15 km/
uzgodnione były z Biurem Planowania Przestrzennego we Włockawku
w momencie opracowania poprzedniej wersji planu regionalnego.
Obecnie w woj. toruńskim nie przygotowuje się założeń do nowej
edycji planu i stąd we Włockawku wystąpiła opisana poprzednio
sytuacja zawężenia stref ochronnych do granic własnego woje-
wództwa.

Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego m. Torunia zakłada
wykorzystanie Czerniewic jako ośrodka głośnego wypoczynku mło-
dzieży i nie przewiduje w Czerniewicach funkcji uzdrowiskowych.
Uzasadnieniem tego stanowiska jest m. in. przyjęcie, jako nie-
zbędnej i niemożliwej do innego zlokalizowania, wersji urzędze-
nia w rejonie Czerniewic wielkiego węzła autostradowego. Prze-
widuje się tu przeprawę mostową /w rejonie Złotoni/ dla auto-
strady Północ-Południe oraz późniejszej realizacyjnie, auto-
strady /lub drogi ruchu szybkiego/ z Warszawy przez Toruń-Pod-
górz i Bydgoszcz do Szczecina. Duże potrzeby przestrzenne tego
węzła oraz jego uciążliwość uniemożliwiają rozwój jakiegokol-
wiek funkcji zdrowotnych najbliższego rejonu. Rozpoznanie geo-
logiczne wskazujące na niewielkie zasoby solanek lub innych
wód o znaczeniu leczniczym nie uzasadnia potrzeby rewizji tych
projektów.

Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gm. Wielka Nieszawka

/1 : 25000, 1985 r./ centralny obszar gminy /wydmy w Kotlinie
Toruńskiej/ obejmuje strefę krajobrazu chronionego, zamkniętą

jednak w granicach gminy, a więc bez powiązań z pasmem ciechocińskim.

Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gm. Obrowo /1 : 10000/ znajduje się w fazie uzgodnień.

Wprowadzono w nim strefy ochrony uzdrowiska Ciechocinek:

- strefa "określona zarządzeniem", węższa, prowadzona jest w odległości ok. 5 km i wzdłuż koryta Wisły,
- strefa "ustalona planem" - szersza - obejmująca Silno, Dzihowo, Osiek n/Wisłą.

Obie strefy otwarte, przechodzą do gmin woj. włockawskiego.

2.2. Wielkość i rozmieszczenie funkcji lecznictwa uzdrowiskowego, wypoczynkowej i turystycznej

Funkcja lecznictwa uzdrowiskowego występuje obecnie wyłącznie na terenie m. Ciechocinka. Znajdują się tutaj uzdrowiskowe zakłady przyrodolecznicze, 4 szpitale uzdrowiskowe, 3 prewentoria oraz 18 obiektów sanatoryjnych. Wśród obiektów sanatoryjnych, cztery sanatoria znajdują się w gestii Przedsiębiorstwa Państwowego Uzdrowiska Ciechocinek, pozostałe są obiektami resortowymi.

Sanatoria PPUC:

1. Sanatorium Uzdrowiskowe PPUC "Janówka"
2. Sanatorium Uzdrowiskowe PPUC "Pomorzanka"
3. Sanatorium Uzdrowiskowe PPUC "Młoda Gwardia"
4. Sanatorium Uzdrowiskowe PPUC "Dom Źdrojowy"

Sanatoria resortowe:

1. Sanatorium Uzdrowiskowe MSW
2. " " ^{Prac.} ~~Prac.~~ Budowlanych nr 1
3. " " " " nr 2

4. Sanatorium Uzdrowiskowe Zw. Zaw. Prace. Państwowych i Społ.
5. " " ZNP
6. " " Zw. Sp-ni Inwalidów
7. Kolejowe Sanatorium Uzdrowiskowe
8. Wojskowy Zespół Sanatoryjny
9. Sanatorium Uzdrowiskowe Centr. Zarządu Przem. Mleczarskiego
10. " " Zw. Zaw. Transportowców i Drogowców
11. " " "Chemik" Zakł. Chem. Organika-Zachem
12. " " Ośrodek CZSP
13. " " Funduszu Socjalnego Sprzedawców
RSW "~~Przez~~" "Prasa-Książki", Ruch
14. " " FWP "Julianówka"

Pozostałe obiekty noclegowe, których gestorami są FWP, biura turystyczne i inne instytucje, pełnią w zasadzie również funkcje obsługi lecznictwa uzdrowiskowego, realizowane w formie tzw. wczasów leczniczych.

Do obiektów tych należą:

Dom Wczasowy "Leśna"

Dom Wczasowy FWP "Kujawianka"

Dom Wczasowy FWP "Mazowsze"

Pensjonat "Orbis"

Ośrodek Wczasowo-Leczniczy "Promień"

Kwatery prywatne włockawskiego Przedsiębiorstwa Turystycznego, SBT "Turysta", OST "Gromada".

W sumie w zamkniętych obiektach lecznictwa uzdrowiskowego oraz w bazie turystycznej, wykorzystywanej przez kuracjuszy leczonych ambulatoryjnie znajduje się ok. 7,5 tys. miejsc.

Ok. 500 miejsc noclegowych w kwaterach prywatnych i w ośrodku "Promień" wykorzystywanych jest przez uczestników wypoczynku pobytowego.

Ciechocinek jest również miejscem koncentracji wypoczynku cotygodniowego. Przybywa tu jednorazowo z Torunia ok. 3000 osób i z innych miejscowości: Włockawka, Bydgoszczy, Aleksandrowa Kuj. - ok. 1000 osób. Uczestnicy tego wypoczynku grupują się przede wszystkim w rejonie basenów kąpielowych oraz w pozostałych częściach Parku Zdrowia, Parku Tężniowego i Parku Źróźowego.

W pozostałych miejscowościach położonych na terenie pasma uzdrowiskowego lub miejscowościach związanych funkcjonalnie z jego obsługą występują funkcje turystyczne i wypoczynkowe:

Białe Błota, 72 m. n. - obsługa ruchu turystycznego i turystyki krajoznawczej,

Otłęczyn, 25 m.n. sezonowych - obsługa młodzieżowej turystyki krajoznawczej

Aleksandrów Kuj., 6 m.n. - obsługa ruchu turystycznego i turystyki krajoznawczej

Nieszawa, 25 m.n. - obsługa młodzieżowej turystyki krajoznawczej

Osiak - 90 m.n. - obsługa turystyki pobytowej

Dzikowo - 34 m.n. - obsługa turystyki pobytowej

Raciążek, brak bazy noclegowej - obsługa turystyki krajoznawczej.

Istniejące rozmieszczenie funkcji: lecznictwa uzdrowiskowego, turystycznej i wypoczynkowej - jak wynika z powyższej charakterystyki - nasuwa następujące wnioski:

- dominującą rolę w zakresie trzech w/w funkcji pełni miasto Ciechocinek, które jest obecnie jedynym ośrodkiem lecznictwa uzdrowiskowego i innych form wypoczynku związanych z walorami uzdrowiskowymi,
- w pozostałych miejscowościach funkcje turystyczno-wypoczynkowe mają zakres marginalny lub nie występują wcale, mimo istnienia walorów i wskazań funkcjonalnych uzasadniających lokalizację bazy uzdrowiskowej lub turystycznej.

Plany zagospodarowania przestrzennego przewidują wprowadzenie funkcji uzdrowiskowej, wypoczynkowej i turystycznej w kilku miejscowościach, położonych na obszarze pasma uzdrowiskowego, w których dotychczas te funkcje występowały lub rozwój funkcji w pozostałych miejscowościach, dysponujących bazą turystyczną. Funkcje oraz ich zakres określone w istniejących planach dla poszczególnych miejscowości - są następujące:

- Aleksandrów Kuj. - w zakresie przedmiotowych funkcji przewiduje się rozwój usług wyższego rzędu dla zespołu gmin położonych na obszarze pasma uzdrowiskowego oraz obsługę projektowanego zespołu sanatoryjno-wypoczynkowego Otkoczyn-
- Białe Błota,
- Otkoczyn - wprowadzenie funkcji uzdrowiskowych /ok. 3600 miejsc, w tym: 2000 łóżek w sanatoriach dla osób dorosłych, 600 miejsc w sanatoriach dla dzieci, 1000 miejsc ambulatoryjnych/. W zakresie lecznictwa zespół uzdrowiskowy "Otkoczyn" współpracować będzie z Ciechocinkiem, w zakresie mieszkalnictwa z Aleksandrowem Kuj.
- Białe Błota - oprócz istniejącej funkcji obsługi turystyki krajoznawczej, przewiduje się wprowadzenie funkcji turystyki wypoczynkowej /projektowany zalew na rzece Tążynie/ dla ok. 4000 użytkowników, zarówno w formach turystyki pobytowej /formy czasowe i czasowo-lecznicze/, jak: czasów leczniczych.
- Nieszawa - rozwój funkcji obsługi turystyki krajoznawczej oraz wprowadzenie funkcji wypoczynku pobytowego. Projektowana wielkość bazy noclegowej - ok. 600 m.n.
- Raciążek - wprowadzenie funkcji lecznictwa uzdrowiskowego

a także turystyczno-wypoczynkowej. Dla potrzeb lecznictwa uzdrowiskowego projektuje się 400 m.n., dla turystyczno-wypoczynkowej - 100 m.n. "Wieś Raciążek powinna zostać związana programowo i funkcjonalnie z Ciechocinkiem w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki.

- Stopień Wodny - projektowany ośrodek rekreacyjny dla ok. 2000 użytkowników.
- Osiek i Dzikowo - przewiduje się utrzymanie funkcji obsługi wypoczynku pobytowego i zachowanie obecnej wielkości bazy dla form zorganizowanych. W okolicach Osieka przewiduje się utworzenie zespołów indywidualnego budownictwa letniskowego.
- Odolion /gm. Aleksandrów Kuj./ - przewiduje się utworzenie zespołów budownictwa letniskowego.
- Ciechocinek - przewiduje się utrzymanie istniejących funkcji uzdrowiska i głównej jednostki osadniczej pasma, o szczególnych walorach uzdrowiskowych i kulturowych. Główny ośrodek lecznictwa uzdrowiskowego, który koordynować będzie działania w tym zakresie planowanych jednostek o funkcji uzdrowiskowej. Wielkość docelowa lecznictwa uzdrowiskowego określono na 6000 łóżek. Ograniczony zostać powinien rozwój funkcji krajoznawczej Ciechocinka oraz funkcji obsługi wypoczynku cotygodniowego.

2.3. Powiązania komunikacyjne wewnątrz pasma oraz z dużymi aglomeracjami

Miejscowości, związane funkcjonalnie z Ciechocinkiem nie tworzą obecnie silniej zintegrowanego pasma uzdrowiskowego, stąd też powiązania komunikacyjne pomiędzy nimi nie odgrywają poważniejszej roli. Główną oś komunikacyjną tworzy szlak drogowo-

- kolejowy Włockawek-Toruń o przebiegu łamanym, choć w zasadzie równoległym do Wisły. Tereny potencjalnego pasma uzdrowiskowego rozciągają się pomiędzy rzeką a wspomnianą trasą drogowo-kolejową i żadna z miejscowości pasma nie jest bezpośrednio obsługiwana przez oba szlaki komunikacyjne. Wszystkie miejscowości posiadają wprawdzie stacje kolejowe formalnie nazwane ich mianem lecz poza Aleksandrowem są one znacznie oddalone /Nieszawa-Waganiec - 4,0 km, Raciążek-Tuczno-4,5 km, Otkoczyn-2,5 km/. Ciechocinek posiada własną, zelektryfikowaną lecz jednotorową linię kolejową łączącą go z Aleksandrowem Kujawskim /długość 6,5 km/.

Podobnie oddalone są miejscowości pasma od głównego szlaku drogowego /trasa międzynarodowa Praga-Gdynia/: Nieszawa - 5,0 km, Raciążek - 2,5 km, Ciechocinek - 2,0 km, Aleksandrów Kuj. 4,0 km, Wołuszewo - 2,0 km, Otkoczyn - 1,0 km.

Oddalenie od głównych pasm komunikacyjnych stwarza oczywiście korzystne warunki zabezpieczenia od uciążliwości akustycznej i zanieczyszczeń, ale utrudnia powiązania komunikacyjne.

W opisanej sytuacji główna oś komunikacyjna regionu nie odgrywa żadnej roli w powiązaniach wewnątrz pasma. Jedynie linia kolejowa Ciechocinek-Aleksandrów jest ważnym połączeniem obu miast i z uwagi na centralne położenie dworców oraz znaczną pojemność pociągów odgrywa ważniejszą rolę niż komunikacja autobusowa. Powiązania Nieszawy, Raciążka i Ciechocinka dokonywane są lokalną siecią drogową przez autobusy PKS. Z Otkoczynem istnieją tylko połączenia autobusami dalekobieżnymi, z których nie wszystkie zatrzymują się w tej wsi.

Rozwiązania planistyczne nie zmieniają w zasadniczy sposób lokalnego układu komunikacyjnego, który dlatego też został dość szczegółowo opisany. Główne szlaki komunikacyjne pozostaną

bez zmian, niezależnie od decyzji w sprawie szczegółowego przebiegu autostrady /temat omówiony w pkt. 2.4./ . Przewiduje się jedynie reorganizację ruchu i przebudowę ulic w Ciechocinku wyprowadzając w kierunku Nieszawy ulicę klasy KN-IV oraz w kierunku Otkoczyna ulicą klasy KW-V. Wraz z przebudową istniejących dróg na tych kierunkach stworzy to dogodną trasę drogowych powiązań wewnętrznych, nie kolidującą z ruchem tranzytowym regionalnym i ponadregionalnym, przebiegającym opisanym poprzednio szlakiem drogowo-kolejowym.

Szlak drogowo-kolejowy Włockawek-Toruń wraz z kursującymi na nim pociągami i autobusami zapewnia sprawne i dogodne połączenia z większością największych aglomeracji miejskich, tak przy użyciu publicznych jak i prywatnych środków transportu. Warszawa, Łódź, Poznań i Trójmiasto mieszczą się w granicach izochrony 4-godzinnej /każdym środkiem komunikacji, w tym 2 pociągi ekspresowe/, zaś aglomeracja katowicka - 5,5 godzinnej. Organizacja przewozów kolejowych do 1987 roku była bez zarzutu. Likwidacja zatrzymywania się pociągów ekspresowych na stacji Aleksandrów Kujawski pogorszyła znacznie ten stan, ale w dalszym ciągu istnieją wagony bezpośrednie do Warszawy, Łodzi, Krakowa i Mysłowic. Plan regionalny nie przewiduje zmian w sieci krajowej i regionalnej. Budowa autostrady poprawi oczywiście warunki dojazdu dla prywatnych samochodów osobowych.

2.4. Podstawowe konflikty przestrzenne utrudniające prawidłowy rozwój pasma uzdrowiskowego

2.4.1. Konflikty wynikające z rozwoju kraju

Związek przyszłości Niziny Ciechocińskiej z rozwojem krajowych funkcji gospodarczych wyraża się głównie poprzez ich ewen-

tualny wpływ na stan środowiska przyrodniczego i antropogenicznego Niziny.

Na środowisko to mogą mieć wpływ:

- a - lokalizacja obiektów produkcyjnych o dużym zasięgu oddziaływania, ~~zanieczyszczeń~~,
- b - trasowanie nowych linii komunikacyjnych i energetycznych oraz wielkich obiektów komunikacyjnych /lotniska, stacje rozrządowe itp./,
- c - intensyfikacja wykorzystania Wisły jako trasy przewozowej.

a/ W zakresie lokalizacji obiektów produkcyjnych prowadzone są studia nad lokalizacją elektrowni atomowej w rejonie Bobrownik, a więc zaledwie 10-15 km od centrum uzdrowiska. Jest to rejon z wielu względów /położenie nad żeglowną rzeką, a w przyszłości zbiornikiem wodnym, słabe gleby, pewne rezerwy siły roboczej, centralne położenie w układzie osadniczym i in./ atrakcyjny lokalizacyjnie dla różnych gałęzi przemysłu zwłaszcza wodochłonnego i ściekoudalającego. O ile nawet wariant lokalizacji elektrowni atomowej zostanie odrzucony, pozostaje fakt, że był on całkowicie realnie analizowany. i w środowiskach decydentów i planistów centralnych lokalizacja ta mimo zagrożenia Ciechocinka nie wzbudziła sprzeciwu. Jest więc prawdopodobne, że obszar ten stanowić będzie w dalszym ciągu potencjalne zagrożenie dla stanu środowiska Niziny Ciechocińskiej. Trzeba jednak stwierdzić, że z formalno-prawnego punktu widzenia niebezpieczeństwo takie zostało zażegnane przez jednoznaczne stanowisko planu regionalnego, ustanawiającego w omawianym rejonie strefę Ochrony krajobrazu. Z drugiej strony nie można zapominać, że mimo obostrzeń ze strony planu próby lokalizacji obiektów produkcyjnych na terenach chronionych są stale podej-

mowane. Tego rodzaju potencjalne zagrożenie winno być zasygnalizowane w końcowym, syntetycznym raporcie.

Zagrożenie ze strony lokalizacji ^{przyszłych} obiektów produkcyjnych z kierunku częstych wiatrów, a więc z Torunia lub jego okolicy ^{są duże} nie istnieje. W rejonie Rudaku, tj. dzielnicy toruńskiej położonej najbliższej pasma uzdrowskiego przewiduje się głównie obiekty magazynowe i bazy techniczne.

b/ Podstawowe zagrożenie wynikające z rozwoju kraju stwarza projektowana autostrada północ-południe. Spośród trzech analizowanych wariantów /zachodni - ok. 10 km od Ciechocinka, środkowy po śladzie istniejącej szosy, wschodni przekraczający Wisłę w rejonie zapory zbiornika "Ciechocinek" w odl. 6-7 km od miasta/ najbardziej prawdopodobny i jednocześnie najgroźniejszy dla Niziny jest wariant środkowy. Przylega on do Niziny na całej jej długości w odległościach podanych poprzednio w opisie powiązań komunikacyjnych /pkt. 2.3./ a więc 2 km od centrum dzielnicy sanatoryjnej i 0,5 km od dzielnicy "Otkoczyn". Autostrada przebiegać będzie w poziomie ok. 50 m npm w rejonie Ciechocinka oraz ok. 80 m npm w rejonie Raciążka przy średniej rzędnej ^{miasta} ok. 41 m npm., a więc będzie wzniesiona od 9 do 30 metrów ponad miastem, co przy odległości 0,5 - 2 km czyni niemożliwym uchronienie uzdrowskiego od spływów zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w obszar Niziny a w pewnym stopniu także od zagrożeń atmosferycznych. Nie można również pominąć dewastacji środowiska powstałej w czasie procesu budowy ^{x/} oraz rozwoju urządzeń technicznych, jakie niewątpliwie powstaną

x/ m. in. istnieje zagrożenie eksploatacji piasków wydmych w Nizinie.

w rejonie, z którym sąsiadują 3 miasta /Aleksandrów, Ciechocinek, Nieszawa/: stacji paliw, parkingów, stacji obsługi oraz ich wpływu na środowisko.

Prace ziemno-budowlane, jakich należy się spodziewać w rejonie *przecięcia* skarpy pradoliny Wisły, mogą mieć negatywny wpływ na stosunki wodne i klimatyczne.

Dyskutowane środki techniczne /ekrany betonowe, wykopy, zieleni izolacyjna/ nie wydają się być dostateczne dla zniwelowania zagrożeń. Trzeba przyznać, że teoretycznie środki takie mogłyby być w dużym stopniu skuteczne, choć nie są w stanie zatrzymać więcej niż 1/3 zanieczyszczeń /wielkość tą należałoby zweryfikować w odpowiedniej komórce badawczej/, ale w żadnym wypadku nie można przyjąć argumentacji inwestorskiej, że prace zabezpieczające uzdrowisko będą trwały sukcesywnie aż do stwierdzenia braku zanieczyszczeń.

- c/ Wykorzystanie Wisły jako europejskiej drogi wodnej zapewne nie nastąpi w okresie będącym horyzontem planowania. O ile jednak ewentualnie taka, sygnalizowana w planie regionalnym, wystąpiłaby, należy przeprowadzić szczegółowe studia porównawcze warunków wodnych i klimatycznych ze zbiornikami nizinnymi w kraju /włockawski, sulejowski, jeziorski/.

2.4.2. Konflikty wynikające z rozwoju Ciechocinka

Autorzy planu ogólnego miasta Ciechocinka zwracają uwagę na zagrożenia uzdrowiska głównie ze strony funkcji ogólnomiejskich wymieniając:

- 1/ ruch pojazdów,
- 2/ zanieczyszczenie atmosfery,
- 3/ wody gruntowe i powodziowe,

- 4/ ruch turystyczny i funkcje czasowe
- 5/ brak prawidłowo zorganizowanego odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- 6/ nie respektowanie uwarunkowań fizjograficznych.

Plan ogólny miasta generalnie prawidłowo przeciwdziała tym zagrożeniom, nie jest jednak w stanie usunąć wszystkich konfliktów, wynikających z rozwoju miasta.

Przede wszystkim istnieje wyraźnie dostrzegalny konflikt, wynikający z braku dostatecznej ilości wodnych terenów, zarówno na potrzeby budownictwa sanatoryjnego i usługowego, jak i terenów rekreacyjnych, w tym głównie - parkowych. Dzielnica sanatoryjna w ubiegłych latach została otoczona zabudową mieszkaniową, tak jednorodzinną /m. in. rejon na wschód od Parku Zdrojowego/, jak wielorodzinną /m. in. w rejonie ul. Zdrojowej/. Obecnie nie istnieją więc możliwości rozszerzenia Parku jak i zabudowy sanatoryjnej na dotychczasowym obszarze. Projektowana jednostka sanatoryjna w rejonie północnym /za sanatorium Zw. Zaw. Budowlanych/ została zlokalizowana z konieczności na niezbyt korzystnym podmokłym terenie. Autorzy planu ogólnego Ciechocinka zaprojektowali z konieczności jedyne możliwe rozwiązanie, polegające na uzupełnianiu istniejących stref funkcjonalnych i częściowej eliminacji obiektów z nimi kolidujących w dążeniu do uzyskania pewnej czystości układu przestrzennego. Zamiar ten w dużym stopniu udało się autorom zrealizować. To rozwiązanie pozostaje jednak wymuszone stanem istniejącym i nie pozwala na przestrzenny rozwój uzdrowiska i powiększenie jego stref funkcjonalnych, zwłaszcza Parku Zdrojowego i obiektów ogólnie dostępnej bazy zabiegowej.

Ściśle związany z opisanymi wyżej problemami jest konflikt pomiędzy rozwojem funkcji miejskich, związanych z obsługą ludności stałej, a rozwojem uzdrowiska. Polega on na zrozumiałym dą-

żeniu władz miejskich do lokalizacji w obrębie miasta urządzeń technicznych /stacje trafo i redukcyjne, bazy przedsiębiorstw komunalnych, magazyny, obiekty usługowe dla ludności/, które z natury są kolizyjne z funkcjami uzdrowiskowymi.

Najbardziej uciążliwym skutkiem rozwoju urządzeń technicznych jest wzrost natężenia ruchu pojazdów ciężarowych. Plan przeciwdziała temu zagrożeniu przez ustanowienie strefy przewagi ruchu pieszego, lecz nie eliminuje całkowicie niebezpieczeństwa. Podstawowym środkiem zabezpieczającym uzdrowisko byłaby zdecydowana redukcja zaludnienia i przeniesienie technicznych funkcji miejskich do innych miejscowości pasma. Wniosek ten winien znaleźć się w syntezie.

Dodatkowym uzasadnieniem powyższego wniosku może być 30-letnia obserwacja przemian zachodzących w Ciechocinku. Wskazuje ona, jak krok po kroku następowała inwazja niepożądanych form i sposobów zagospodarowania przestrzennego /pseudo-nowoczesnych/ wraz z degradacją dobrze urządzonych obiektów i terenów /park tężniowy wraz z basenem, część sportowo-rekreacyjna parku zdrojowego itp./. Procesy te miały miejsce mimo istnienia bardziej niż obecnie rozbudowanych służb urbanistyczno-budowlanych /Powiatowa Pracownia Urbanistyczna w Aleksandrowie Kujawskim/, trudno więc spodziewać się, że zanikną współcześnie.

3. WNIOSKI DOTYCZĄCE DALSZEGO FUNKCJONOWANIA PASMA UZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO-TURYSTYCZNEGO

Przedstawiane analizy opracowań planistycznych wskazują na to, że funkcja pasma Nieszawa-Ciechocinek-Otłoczyn jest w nich właściwie rozumiana. Jednak ocena stanu aktualnego funkcjonowania Ciecho-

cinka i miejscowości położonych w paśmie, a także niektórych koncepcji powstałych na szczeblu centralnym /przebieg autostrady północ-południe/, nie pozwalają na zbyt optywizm. Dotyczy to m. in. zwiększonych zagrożeń zewnętrznych, głównie ze strony rozwijającego się przemysłu.

Dalsze prawidłowe funkcjonowanie pasma uzdrowiskowo-wypoczynkowo-turystycznego uzależnione jest od:

- konsekwentnej realizacji planów zagospodarowania przestrzennego,
- ograniczenie rozwoju funkcji obsługi komunalnej, przemysłowej i technicznej do niezbędnego minimum,
- zahamowania wzrostu liczby ludności Ciechocinka,
- ograniczenia form ruchu turystycznego kolidujących z funkcją uzdrowiskową,
- zahamowania emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego przez ograniczenie i odpowiednie ukierunkowanie ruchu samochodowego, zmianą systemów grzewczych oraz ograniczenia zanieczyszczeń zewnętrznych poprzez instalowanie skutecznych urządzeń odpylających,
- konsekwentnego przestrzegania zasad właściwego gospodarowania w wyznaczonych strefach ochronnych,
- niedopuszczenia do przecięcia Niziny Ciechocińskiej autostradą północ-południe po istniejącej drodze Włockawek-Toruń.

Dalsze prace nad funkcjonowaniem pasma powinny przyczynić się do uszczegółowienia szeregu wniosków i wydobycia konfliktów i zagrożeń na obecnym etapie badań jeszcze nie rozpoznanych.

LITERATURA

/poza planami zagospodarowania przestrzennego/

1. Synakiewicz M.: Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na obszarze Ciechocinka w latach 1977-1981. Woj. Stacja San.-Epid., Włocławek, 1982.
2. Umiński J.: Ciechocinek i okolice. Sport i Turystyka. W-wa, 1978.
3. Województwo bydgoskie - krajobraz, dzieje, kultura, gospodarka. Praca zbiorowa. PWN, Poznań, 1973.

BIBLIOTEKA IV
Archiw. i Fac
Naukowo-Badawczych

LITERATURA

/poza planami zagospodarowania przestrzennego/

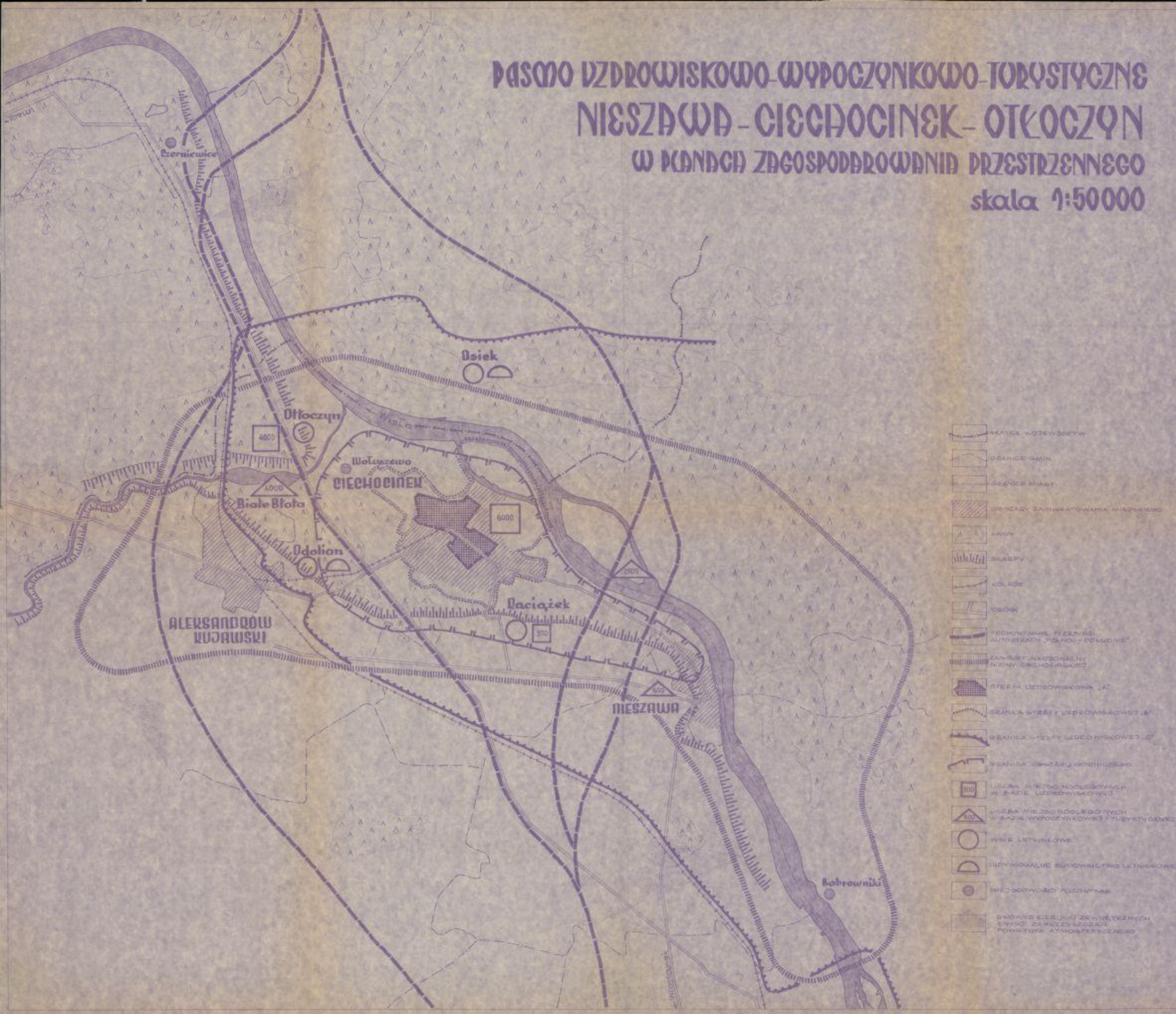
1. Synakiewicz M.: Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na obszarze Ciechocinka w latach 1977-1981. Woj. Stacja San.-Epid., Włocławek, 1982.
2. Umiński J.: Ciechocinek i okolice. Sport i Turystyka. W-wa, 1978.
3. Województwo bydgoskie - krajobraz, dzieje, kultura, gospodarka. Praca zbiorowa. PWN, Poznań, 1973.

BIBLIOTEKA IV
Archiwum i
Naukowo-Badawczych

PASMO WZDROWISKOWO-WYPOCZYNKOWO-TURYSTYCZNE NIESZAWA - CIECHOCINEK - OTŁOCZYN

W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

skala 1:50000

- GRANICE WOJEWÓDZTWA
- GRANICE GMIN
- GRANICE MIAST
- OBSZARY ZAINWESTOWANIA WIEJSKIEGO
- LASOW
- SKĄPIWY
- KÓŁBIE
- DOŁY
- PRZYSTANKI, PRZYSTANKI
AUTOBUSOWY, PÓŁNOC - POŁUDNIE
- KANALIZACJA WODNA
W MIEJSCACH CIECHOCINEK
- STERNA WZDROWISKOWA „A”
- GRANICA STERNY WZDROWISKOWEJ „B”
- GRANICA STERNY WZDROWISKOWEJ „C”
- GRANICA OBSZARU KURORTOWEGO
- LUBIA WIEŚĆ NIEODWYŻYCH
W PACE WZDROWISKOWEJ
- LUBIA WIEŚĆ NIEODWYŻYCH
W PACE WZDROWISKOWEJ I TURYSTYCZNEJ
- WISŁA
- BUDYNKI WZDROWISKOWE
- MIEJSCOWOŚĆ POŁUDNIOWA
- GŁÓWNE KIERUNKI ZWYKŁYCH
KURÓW WZDROWISKOWYCH
POWIERZA ATMOSFERICZNEGO